

Bundeswehr a Německo v nové éře (Pojetí současné německé obranné a bezpečnostní politiky)

Německo prožilo v nedávné historii nejdelší období míru, ke kterému vedle ozbrojených sil spojenců přispěl také Bundeswehr. Je viditelným znamením suverenity země a připravenosti odrazit nepřítel. Pokud ale i nadále nebude Německo přispívat společně obraně jako člen evro-atlantického společenství, bránit válce, odvracet společná ohrožení a budovat spravedlivý mezinárodní pořádek, ve kterém budou účinně chráněna lidská práva a práva menšin, nebude mít před sebou bezpečnou budoucnost v míru a svobodě. Příkladem chování, osobní angažovanost a dovednosti německých vojáků zdůrazňují postavení Německa ve světě, píše se v dokumentu týkajícím se postavení Bundeswehru v budoucnu, který v roce 1994 vydalo německé ministerstvo obrany, a ze kterého zde přinášíme podstatné pasáže.

Východiska bezpečnostní politiky: Německo v měnícím se světě

Demokratický proces v Evropě není imunní proti nezdaru a mírová koexistence v Evropě není také ireverzibilní. Stále více si všichni uvědomujeme, že pokud se nějaký stát nebo skupina států vrátí k politice konfrontace, zaplatíme za to vysokou cenu. Takový vývoj by znamenal ústup od dosavadních politických, ekonomických a právních struktur, na jejichž účinnosti závisí státy střední a východní Evropy a rovněž Rusko a nové nezávislé státy bývalého Sovětského svazu.

I v zemích Společenství nezávislých států (SNS) probíhají koncepční reformy ozbrojených sil, hledají se noví spojenci. Rusko se podle nové vojenské doktríny vzdalo zahájení strategické ofenzívy. Ozbrojené síly se zaměřují na obranu státu. V této souvislosti Rusko buduje své „síly rychlého nasazení“, které mají mít mezi 120 000 a 150 000 vojáků. S těmito vojáky může Rusko operovat i vně svých hranic. Rusko zatím nedosáhlo stadia, ze kterého si můžeme udělat jasný obraz o budoucím konceptu, síle a nasazení jeho ozbrojených sil. S armádou dvou milionů mužů bude Rusko nejsilnější vojenskou mocností Evropy a současně jadernou velmocí. Vzhledem k této své potenci musí Rusko vytvářet ovzduší vzájemné důvěry, především vůči svým přímým sousedům. A s takovou důvěrou je neslučitelné vytváření sfér vlivu.

Tragédie v bývalé Jugoslávii ilustruje skutečnost, že evropské státy nejsou adekvátně připraveny řešit vznikající vojenská rizika, zejména etnické konflikty. Takové konflikty způsobují, že mnohé státy, a ne jen ty, co se konfliktu účastní, začínají opět uvažovat ve starých kategoriích čistě vojensky orientované bezpečnosti.

Stupeň ohrožení totiž není jen záležitostí možnosti vojenské eskalace vzniklého konfliktu. Co je mnohem vážnější, je jeho vliv na ekonomiku a finanční situaci industrializovaných států a na ekonomický a sociální pokrok rozvojových zemí. Ve vzájemně propojeném světě

jsou všechny státy zranitelné: rozvojové země pro jejich ekonomickou slabost, vysoce průmyslové státy vzhledem k jejich komplikovaným politickým, sociálním a ekonomickým strukturám. Existuje neoddelitelné spojení mezi domácí politickou, sociální a ekonomickou stabilitou a mezinárodním uspořádáním. Destabilizace mezinárodní scény by proto znamenala pro Německo bezpečnostní riziko. Globální bezpečnostní riziko je tedy bludným kruhem vzájemně propojené destabilizace, která může propuknout v otevřené vojenské násilí.

Vojenský konflikt, který by ohrozil existenci Německa, je nepravděpodobným. V budoucím strategickém prostředí budou vojenská rizika jen částí širokého spektra různých vlivů, které ovlivňují bezpečnostní politiku. Vzhledem k tomu vyžaduje preventivní politika izolaci rizik, kdykoliv a kdekoli vzniknou, dříve než se rozšíří.

Vzhledem ke svým zájmům a mezinárodním závazkům je Německo ohrožováno celým spektrem rizik. Jejich řešení nemůže být úkolem jen jedné země nebo některého bezpečnostního společenství. Musí být vyvinut celý aparát na předcházení konfliktů a řízení krizí, aby odvrátil takové krize už v raném stadiu, v počátečním stadiu války nebo propuknutí nepřátelství.

Čím se řídí německá zahraniční politika

S ohledem na výše uvedené, se německá zahraniční politika řídí pěti základními principy:

- zachování svobody, bezpečnosti a sociálního blahobytu německých občanů a územní integrity německého státu,
- podporuje integraci evropských demokracií do Evropské unie, neboť demokracie, vláda zákona a prosperita v Evropě znamená také mír a prosperitu v Německu,
- zachování transatlantické aliance založené na společných hodnotách a podobných zájmech se Spojenými státy jako světovou mocností, neboť potenciál Spojených států je pro udržení mezinárodní stability nepostradatelný,
- zapojování sousedů Německa v duchu smíření a partnerství do evropských struktur, vytváření nové, kooperativní bezpečnosti, zahrnující všechny evropské státy,
- respektování mezinárodního práva, lidských práv a spravedlivého ekonomického řádu, založeného na tržních principech, protože bezpečnost jednotlivých států je zaručena jen systémem globální bezpečnosti, který poskytuje mír, spravedlnost a dobré sociální podmínky pro každého.

Tato politika je zaměřena na prevenci krizí a konfliktů a nemůže být prováděna jen jedním státem, ale spolu s dalšími státy a za aktivní účasti regionálních organizací a Spojených národů.

Německá bezpečnostní politika: Oblasti aktivity a vlivu

Německá bezpečnostní politika je založena na schopnosti bránit německý stát, bránit své spojence jako formu rozšířené národní obrany. Je doplňována účastí při řešení mezinárodních krizí a konfliktů. Německá bezpečnostní politika je určována kombinací dvou základních funkcí: ochrany proti rizikům a vojenským nebezpečím a aktivní účastí při budování stability a míru. Vzhledem ke své poloze ve středu Evropy, má Německo více než kterýkoli jiný stát zájem podporovat zejména státy ve střední a východní Evropě na jejich cestě k demokracii. Tato politika může být charakterizována třemi klíčovými pojmy: **stabilizací**,

spoluprací a integrací. Tyto pojmy tvoří jádro německé východní politiky. Stabilita v Evropě a pro Evropu je jedním z ústředních hesel celé německé politiky.

Německo není pouze členem OSN, ale také účastníkem konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, NATO, Evropské unie (EU) a Západoevropské unie (ZEU). Jeho **cílem je spolupracovat se svými partnery, propojovat tyto instituce mezi sebou**, aby vznikl silný mezinárodní bezpečnostní řád. Každá z těchto organizací má svou vlastní hodnotu, vzájemně se doplňují a mohou být pružně používány. Pomáhají rozšiřovat politickou stabilitu do střední a východní Evropy a do Společenství nezávislých států.

Současná německá bezpečnostní politika je dlouhodobým procesem skládajícím se ze dvou fází:

V první fázi, která následovala po sjednocení Německa, musel Bundeswehr rozpustit Národní lidovou armádu (NLA), vybudovat jej i ve východním Německu a redukovat své ozbrojené síly asi o jednu třetinu. Značnou část sil přemístit a současně je orientovat na nové úkoly. Budování Bundeswehru ve východním Německu je završením vnitřní jednoty Německa. Tato fáze byla dokončena v roce 1994, kdy celkový počet německé armády byl postupně snížen na dohodnutý strop 370 000.

Ve druhé fázi je to otázka orientace Bundeswehru na úkoly budoucnosti, kdy se především budou brát v úvahu otázky mezinárodního bezpečnostního prostředí, vzrůstající mezinárodní závazky a z toho odpovídající úkoly. Tady musí být definovány německé ozbrojené síly, jejich schopnosti, cílová struktura. Navzdory omezeným zdrojům, musí být Bundeswehr schopen budoucí úkoly splnit. **Takto zůstane vypočítatelným faktorem evropské stability a mezinárodní spolupráce.** Nezanedbatelnou skutečností je i okolnost, že německé ozbrojené síly dávají jasně najevo, že souhlasí s přijetím nových členů NATO jako hlavních podmínky stabilizace východní Evropy.

Zřizování Bundeswehru v nových spolkových zemích

Aby mohla být vybudována nová armáda, bylo zapotřebí především vybudovat ve východním Německu velitelskou a řídicí organizaci. Na přípravu tohoto historického úkolu byly necelé tři měsíce. Asi 2000 důstojníků a poddůstojníků Bundeswehru tuto základní úlohu zvládlo. Bylo vytvořeno nové východní velitelství se sídlem ve Strausbergu. V roce 1993 bývalí důstojníci NLA začali navštěvovat velitelskou a štábní školu v Hamburku, aby získali kvalifikaci na funkce štábních důstojníků.

Klíčovou úlohu zde hraje všeobecná branná povinnost, kdy mladí lidé z nových i starých spolkových zemí slouží spolu, což podporuje vzájemné porozumění. V současné době slouží v Bundeswehru nových zemí asi 48 000 vojáků. Učí se jak se chovat v demokratické armádě. Zkoušejí co znamená termín „občan v uniformě“ a jaké je praktické použití „vnitřního vedení“ (Innere Führung - vedení a občanské vzdělávání). Od června 1992 jsou vojáci zákl. služby ze starých spolkových zemí povolováni, aby sloužili ve východním Německu a naopak. Od roku 1993 to platí i pro vojáky v další činné službě a občanské zaměstnance.

Stojíme na prahu nové éry. Do srpna 1994 se vrátilo domů všech 340 000 bývalých sovětských vojáků umístěných v Německu. Navíc se po celé Evropě podstatně redukuje ozbrojená síla. Zmizel po desetiletí trvajícím strach z jaderného konfliktu a stejně tak hrozba agrese početně převažujících konvenčních sil střední Evropy v relativně krátké varující a přípravné době.

Tyto radikální změny v bezpečnostním prostředí vedly k fundamentálnímu zlepšení německé strategické situace. Ale současně musí Německo převzít i novou mezinárodní odpovědnost. Vzhledem ke své politické a ekonomické síle musí hrát klíčovou úlohu při budování evropských struktur a musí přispívat k řešení budoucích problémů na celém světě. Hraje také ústřední roli při rozšiřování evropské integrace, konsolidaci transatlantického partnerství, budování evro-atlantických struktur a posilování Spojených národů. Jeho zodpovědnost je vyšší.

Tradiční koncept odstrašení a obrany již není nadřazen domácím a sociálním konfliktům. Je nediskutovatelnou skutečností, že bezpečnostní politika musí být všeobecná. Musí se týkat kořenů konfliktu dříve, než získá vojenskou dimenzi. Ve větší části světa jsou lidé ohroženi více chudobou, hladem, přelidněním, nedbáním lidských práv a ohrožením životního prostředí než čímkoli jiným. Analýza budoucích rizik tedy musí být založena na širokém konceptu bezpečnosti, nesmí být zaměřena jen na Evropu, ale musí zvažovat vzájemnou závislost regionálních i globálních trendů.

Změněná role a poslání Bundeswehru

Bundeswehr je vojenským nástrojem, jehož prostřednictvím Německo zajišťuje svou vnější bezpečnost. Pomáhá státu se ctí dostát svým závazkům a chránit německé občany. **Bundeswehr je jedním z nástrojů německé zahraniční a bezpečnostní politiky. Stát bez obrany by se totiž stal jen objektem manipulace jiných a nemohl by přispívat k formování mezinárodní politiky.**

Nicméně role Bundeswehru se změnila. V období konfrontace Východ-Západ bylo jeho úlohou výlučně odstrašení a obrana proti potenciální vojenské agresi velkého rozsahu z Východu. Veškerá bezpečnostní a obranná politika se točila jen kolem jaderného odstrašení. Posláním Bundeswehru bylo bránit německé státní území na východní hranici staré spolkové republiky proti okamžité vojenské hrozbě. Jeho prostorem operací, jako křídla NATO, bylo v podstatě jen Německo a střední Evropa. Velké koncentrace armád ale v této oblasti již neexistují. Vojenské potenciály byly sníženy na polovinu. I Německo snížilo počet svých ozbrojených sil a redukovalo stále vojenské jednotky. Skutečný stav německých ozbrojených sil bude záviset na rozsahu mobilizace a na době přípravy k ochraně Německa a jeho spojenců.

Zcela novou úlohou Bundeswehru je účast na mezinárodních misích pod záštitou Spojených národů. Podle Charty OSN bude rozsah činností Bundeswehru sahat od poskytování potravinové a humanitární pomoci v oblastech postižených přírodními katastrofami, přes účast na mírových operacích, až k podílu na řízení mezinárodních krizí. To tedy znamená, že v budoucnu bude Bundeswehr vykonávat tyto dvě základní obranné funkce: Na jedné straně musí být schopen spolupracovat se svými spojenci a partnery, aby mohl být v co

nejkratší době vyřešeny mezinárodní krize a konflikty, na druhé straně musí budovat své vojenské síly, aby dostál v současnosti nepravděpodobnému závazku: hájit Německo a alianci NATO. Tyto dvě funkce Bundeswehru jsou konkrétně vyjádřeny základním vojenským zákonem následujícím způsobem:

- ochraňovat Německo a jeho občany proti politickému vydírání a nebezpečí odkudkoli,
- posilovat vojenskou stabilitu a integraci Evropy,
- chránit Německo a jeho spojence,
- sloužit světovému míru a mezinárodní bezpečnosti v souladu s Chartou OSN,
- poskytovat pomoc při živelních katastrofách a podporovat mezinárodní humanitární akce.

Bundeswehr je demokratickou armádou. Je také integrován do vojenských struktur aliance demokratických států. Z důvodů historicko-politických, bezpečnostních, sociálních a vojenských zůstává armádou založenou na všeobecné branné povinnosti. Všeobecná branná povinnost je částí vojenské kultury, která se v Německu vyvíjela několik desetiletí. Je výrazem ochoty jednotlivých občanů převzít svůj díl odpovědnosti na obraně svého společenství. Obrana svobody, spravedlnosti a lidské důstojnosti je záležitostí každého.

Všeobecná branná povinnost je ve společnosti pevně zakotvena. Prostřednictvím vojáků základní služby zůstává Bundeswehr v kontaktu s veřejností, obzvláště s mladými lidmi. Vojenská povinnost vytváří pocit sociálního vědomí a zájem o otázky bezpečnosti a ozbrojených sil. Branná povinnost zaručuje, že ozbrojené síly budou mít vždy tolik živé síly, kolik budou potřebovat. Je také základnou pro rekrutaci vojáků v další činné službě, sloužících po určitou dobu. V nových spolkových zemích podporuje výměnu názorů mezi mladými lidmi z východu a západu a pomáhá dokončit vnitřní sjednocení.

Pojetí rozvoje Bundeswehru

Vzhledem k daným radikálním změnám geostrategického uspořádání, musí se německá obrana řídit novým operačním konceptem. Předcházející *koncept předsunuté obrany*, který se týkal celého území a byl (v operační terminologii) převážně statickým, může být nahrazen *principem pružné koncentrace sil proti dané hrozbě*, tvořeným úzkou spoluprací mezi pozemními, leteckými a námořními silami. Smyslem toho všeho je rychle vyčerpat ofenzivní sílu protivníka a ukončit konflikt.

Dnes již není možné plánovat jakkoli přesné obranné operace dlouho předem. Je tedy nezbytné, aby Německo mělo k dispozici vysoce mobilní vojska, s vysoce pružným řízením a velením, aby je bylo možné rychle nasadit na správném místě a ve správném čase. To vyžaduje včasný průzkum, schopnost boje ve velké vzdálenosti od základen, možnost nasadit ozbrojené síly v hloubce protivníka a značné přepravní kapacity.

Zvyšující se doba varování před agresí velkého rozsahu proti Alianci dnes umožňuje další redukci stálých vojenských jednotek jak Německa, tak Aliance. Ve střední Evropě není třeba udržovat plný stav kolektivních obranných struktur. Posílené ozbrojené síly budou vyža-

dovat přípravný čas, aby byly uvedeny do operační připravenosti. Připravenost bude dosažena mobilizací, posilováním jednotek a intenzivním operačním výcvikem. Bude následovat rozvinutí a zaujetí bojové sestavy. Hlubkový průzkum, pozorování a ochrana území a důležitých bodů, bude také obzvláště důležitá.

Struktura Bundeswehru

Struktura Bundeswehru je uváděna v soulad se změněným bezpečnostním prostředím a potřebnými kapacitami. Nový koncept rozlišuje mezi třemi kategoriemi ozbrojených sil:

- hlavní obranné síly, závislé většinou na mobilizaci,
- síly reakce,
- základní vojenská organizace ozbrojených sil.

▲ **Hlavní obranné síly (HOS)** zahrnují všechny posilované a stálé síly, které by mohly být použity pro obranu Německa a jeho spojenců. Doplněvané složky HOS jsou základem německé obrany. Hlavní obranné síly mají být udržovány na odstupňované úrovni pohotovosti a musí v době potřebné na vojenské přípravy Německa a NATO dosáhnout v daném čase operační pohotovosti. Skládají se z aktivních vojáků a - v ještě větší míře než předtím - z rezervistů všech hodností, kteří mají základní i další výcvik a výcvik pro rezervisty. Vybrané jednotky stálých HOS, zvláště logistické a zdravotní, budou nasazovány jako podpora sil reakce.

▲ **Síly reakce (SR)** jsou takové složky ozbrojených sil, které mohou být zasazeny pro prevenci konfliktu a krizového managementu v rámci Aliance a na podporu mezinárodních mírových misí. Jako *stálé obranné síly* přispívají k obraně Německa a chrání doplňování HOS při mobilizaci. Bude-li to nutné, mohou být posíleny doplněnými jednotkami základní vojenské organizace.

▲ **Základní vojenská organizace (ZVO)** je třetí kategorií ozbrojených sil; má vykonávat funkce velení a řízení, zabezpečovat operace ozbrojených sil, plnit úkoly spolupráce a civilním sektorem, poskytovat podporu silám Aliance umístěným v Německu. Jednotky a správy ZVO, zvláště v oboru sdělovacích prostředků a zdravotnictví, budou používány na podporu úkolů sil reakce. Vzhledem k potřebě racionalizace budou některé úkoly plněny jen jedním druhem ozbrojených sil, zatímco jiné budou prováděny centrálně.

■ Důsledky této organizace pro ozbrojené síly

Německé strategické zájmy leží primárně v Evropě a sousedících regionech. S ohledem na své závazky k NATO, Německo bude většinou poskytovat vojáky pro nadnárodní síly nebo se účastnit práce v integrovaných vojenských velitelských strukturách. Vzhledem k geostrategické poloze Německa, hlavní ozbrojené síly doplňované mobilizací, budou jedním z faktorů německého vlivu v Alianci. Mobilizační kapacita HOS je rozhodujícím prvkem národní obrany a německého příspěvku jedné z centrálních funkcí NATO, jmenovitě kolektivní obrany.

Řešení krizí v rámci NATO nebo ZEU je společným úkolem všech druhů ozbrojených sil. Priority jsou následující:

- **pozemní síly** musí být schopny nasadit lehké aeromobilní vojsko a jistý počet mechanizovaných sil pro akce spojené s prevencí konfliktů a krizového managementu,
- **vojenské letectvo** musí být schopno se stát regionální leteckou mocí, včetně dosažení regionální převahy ve vzduchu a musí poskytovat leteckou přepravu jednotek,
- **vojenské námořnictvo** musí být schopno se stát námořní mocí, především v Severním Atlantiku a ve Středomoří, musí být schopno provádět opatření proti zaminování,
- **ozbrojené síly jako celek** musí být schopny zabezpečovat vlastní jednotky, aby jim tak umožnily reagovat na krizové situace na celém území Aliance.

■ Zdroje a plánování

Rozpor mezi zodpovědností za bezpečnost a finančními omezeními, mezi všeobecnou brannou povinností a stropem počtu osob odsouhlasených mezinárodními dohodami, tvoří rámec současného plánování Bundeswehru.

Vyvážená personální struktura ozbrojených sil nutná k plnění úkolů vzhledem k předepsanému stropu 370 000 aktivních vojáků nesmí přesáhnout následující úroveň početního stavu:

- 39 000 důstojníků,
- 133 300 poddůstojníků,
- 38 000 vojáků v další činné službě s krátkodobým závazkem (v jiné než poddůstojnické hodnosti),
- 155 000 vojáků základní vojenské služby (odvedených na 15 nebo 18 měsíců),
- 4000 výcvikových míst pro rezervisty.

Tato personální struktura zaručuje vyváženou regeneraci vojenských funkcí, nabízí lepší možnosti služebního postupu, zvyšuje počet vojenských velitelů a instruktorů, vyhovuje i požadavkům vyšší profesionality. Bude-li třeba, mohou být ozbrojené síly doplněny na válečný stav 650 000 až 700 000 mužů.

Zhruba polovina míst vojáků z povolání a v další činné službě bude obsazena nábořem mezi těmi, kteří ještě v armádě nesloužili, druhá polovina nábořem nebo převzetím těch, kteří již v armádě slouží.

Hlavním pro personální plánování v ozbrojených silách jsou počty branců schopných vojenské služby. V roce 1990 bylo registrováno 470 000 devatenáctiletých, ale do roku 1992 jejich počet poklesl na 377 000, toto číslo pokleslo až na 350 000 v roce 1994. Ke 400 000 se zvýší až v roce 2000.

25 až 30 % branců je po předběžných vyšetřeních pravidelně shledáno „neschopnými pro vojenskou službu“ či jsou uvolněni ze zákonných důvodů. Dalších 25 až 30 % slouží v policii nebo v pohraničních jednotkách, civilních organizacích pro živelní katastrofy nebo odmítají vojenskou službu z důvodů svědomí a vykonávají alternativní civilní službu. To znamená, že dnes jen polovina z uvedené věkové skupiny je vhodná pro službu v armádě.

Pokud vezmeme v úvahu rekrutaci vojáků z povolání a v další činné službě (s dlouhodobým nebo krátkodobým závazkem), takováto struktura vyžaduje 180 000 až 190 000 mužů schopných vojenské služby, aby sloužili v ozbrojených silách. To bohužel nebude možné, pokud počet mužů neschopných či zproštěných vojenské služby nebude výrazně omezen. Všichni mladí muži, kteří projdou prohlídkami jako schopní vojenské služby, jsou také odvedeni. Nicméně fyzická náročnost základního výcviku nadále nebude jediným krité-

riem. Budou odvádění všichni práce schopní mladí muži. Počáteční kroky již byly učiněny tím, že se fyzická kritéria při odvodu rozšířila.

Vojenský rozpočet

Ústředním úkolem německé politiky je dokončení vnitřního sjednocení, což v blízké budoucnosti absorbuje značné množství finančních fondů. Každé ministerstvo musí uznat, že německá jednota má přednost. To se týká také rozpočtu na obranu. Preventivní bezpečnostní opatření musí být v souladu se změněnými požadavky bezpečnostní politiky a omezenými zdroji. Řešení tohoto konfliktu je v určené prioritě.

Výdaje na obranu rostly nepřetržitě z 42,6 miliardy marek v roce 1981 na 53,6 miliardy v r. 1991, kdy byl dosažen vůbec nejvyšší početní stav, protože Bundeswehr zahrnoval i východní Německo. Poté výdaje na obranu začaly trvale klesat na 49,85 miliardy marek v r. 1993. Během stejné doby spolkové výdaje určené na obranu klesly z 18,3 na 10,9 %, což vyjádřeno v poměru k hrubému národnímu důchodu představuje pokles ze 2,77 na 1,61.

Vojenský rozpočet na fiskální rok 1994 byl stanoven na 48,481 miliardy marek. Když vezmeme v úvahu nařízené úspory 1,25 miliardy marek, zbylo Bundeswehru v roce 1994 jen 47,231 miliardy. Proti roku 1993 byl pokles o 2,5 miliardy. Podle 27. finančního plánu bude rozpočet na obranu na léta 1995 až 1997 činit 47,5 miliardy marek ročně. Tento střednědobý plán udrží věrohodnost jak Bundeswehru, tak aliance NATO.

Přizpůsobení organizační struktury ministerstva obrany

Orientace na nové úkoly, redukce ozbrojených sil a potřeba úsporných opatření, učinily nezbytným přizpůsobit strukturu německého ministerstva obrany. První krok do r. 1997 zahrnuje postupnou redukci o 1000 míst. Organizační struktura ministerstva je prověřována. Kde to bude možné, neministerské funkce budou přenášeny na podřízená velitelství a správy. Ministerstvo obrany zůstane v Bonnu, ale při jeho reorganizaci bude bráno v úvahu, že v Berlíně, hlavním městě Německa, je zřizován zvláštní úřad, který bude zabezpečovat styk se spolkovou vládou a civilními zařízeními potřebnými k vykonávání pravomoci parlamentu.

Plán Bundeswehru

Jaká bude velikost sil reakce, jaká bude diferenciacie v rámci hlavních obranných sil, co bude s racionalizací operačních procedur, jak budou určovány příští struktury ozbrojených sil, početní stavy, rozmístění posádek, jaká bude cílová struktura a jak bude dosažena, o tom všem bude vypovídat Plán Bundeswehru. Ten je základem každoročních odhadů předkládaných ministerstvem obrany pro spolkový finanční rozpočet. Je rozdíl mezi středním a dlouhým plánovacím obdobím. Co se týče dlouhodobého plánování, jsou předkládány pouze základní vývojové tendence. Koncepční kritéria odrážejí radikální změny bezpečnostní situace a kapacity, které Bundeswehr nejvíce potřebuje.

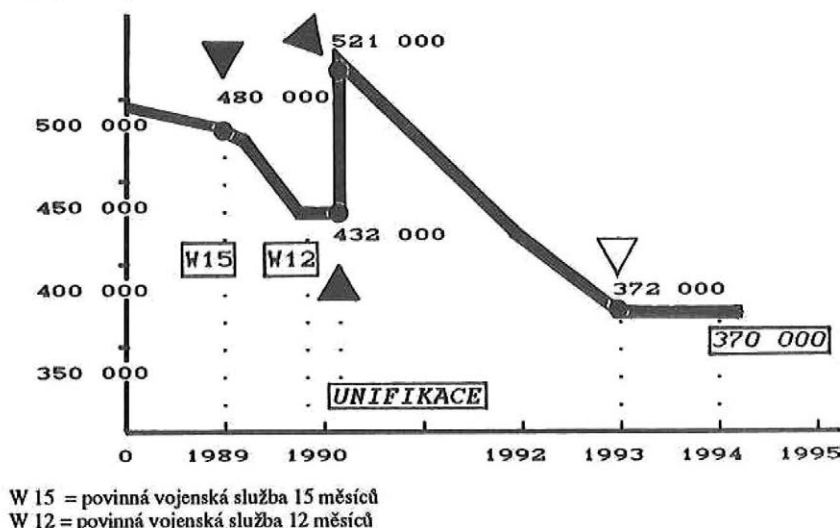
Pravděpodobné a předvídatelné změny bezpečnostní situace vyžadují plánovací pružnost. Fundamentální koncept Bundeswehru je tudíž založen na dlouhodobých prioritách, ale vždy může být pružně přizpůsoben požadavkům právě změněného bezpečnostní-

ho prostředí. Je opuštěn přístup, kdy jednou stanovené poměry finančních fondů byly rozděleny na dobu 15 let beze změny. Je budován koncept plánování zaměřený na priority, vztahovaný k úkolům, které mají být plněny. Zde je důležité, aby vojenské požadavky týkající se materiálu, byly co nejvíce založeny na ekonomických (tj. úsporných) patřících, které nevyžadují zdoluhavé postupy.

Nadcházející změny budou vyžadovat drastické krácení financí, proto mohou být uskutečňovány jen postupně. Úspory dosažené racionalizací budou prezentovány Plánem Bundeswehru takovým způsobem, že bude zřejmé, jak takové peníze mohou být použity na investiční účely. Cílový koncept umožní, aby byly určeny dlouhodobé priority a investice; na krátkodobé plánovací období budou vynakládány jen s ohledem na tyto cílové struktury.

Bundeswehr v transformaci

Při budování nových struktur prochází Bundeswehr tou nejdůkladnější transformací v historii. Na 5000 formací, jednotek a správ bylo zasaženo organizačními změnami; 330 správ bylo rozpuštěno. Téměř čtvrtina posádek Bundeswehru ve starých spolkových zemích byla přestěhována nebo se počet snížil na polovinu. 3. října 1990 dosáhl Bundeswehr (vzhledem k integraci Národní lidové armád NDR) počtu 521 000 osob, které byly ke konci roku 1994 zredukovány na 370 000. Podstatně se snížil i počet civilních pracovníků. Do roku 1990 bylo ročně přemísťováno 70 000 vojáků z povolání a v další činné službě. V mnoha případech tato přemístění vyžadovala i změnu místa působení. Restrukturalizace Bundeswehru přinesla i vzrůst počtu transferů. V roce 1992 bylo přemístěno asi 91 000 vojáků v další činné službě, 42 000 z nich se muselo přestěhovat do jiné posádky. V roce 1993 počet transferů dosáhl výše 117 000, z nichž 62 000 muselo změnit místo svého působení (viz. obr.). Takové transfery mají velký vliv na osobní život a plány těch, kterých se týkají. Spolkové ministerstvo obrany tedy podniklo řadu opatření, aby tyto změny učinilo sociálně co nejpříjemnější.

Obr.: Redukce německých ozbrojených sil na povolenou úroveň

Zbývá-li například vojákovi z povolání, v další činné službě nebo občanskému zaměstnanci před transferem méně než pět let před koncem jeho závazku k armádě, jejich rodiny si mohou vybrat, kde by rády žily, bydlet tam a čekat, až skončí daný závazek. Ti, kterým zbývají tři roky, si mohou ponechat staré bydlení a vést oddělenou domácnost v místě nového působení, dostanou na to zvláštní podporu. Od roku 1992 se přídatky na nájemné podstatně zvýšily, aby bylo usnadněno hledání bydlení v oblastech, kde je nájemné drahé. Nicméně ani finanční podpora tam, kde žádné vhodné bydlení není, nic nevyřeší, a proto byly od roku 1993 dány k dispozici speciální fondy z vojenského rozpočtu na zajištění bydlení ve východním Německu.

Nebylo ovšem vždy možné dodržet cíle redukce armády v souladu se strukturálními požadavky sociálně přijatelným způsobem, např. odchodem do důchodu, ukončením další činné služby dohodou a snížením náboru. Byla proto vypracována nová právní a platová uspořádání pro všechny profesní skupiny - vojáky, občanské pracovníky i vládní zaměstnance.

V lednu 1992 byl vydán zákon o početním stavu armády, který nově vzniklé vztahy upravoval. Nabízí následující možnosti:

- odchod do důchodu podle věku a hodnosti v období 1993-1998 snížen o jeden rok,
- voják z povolání mohl v letech 1992-1994 zažádat o předčasný odchod do důchodu,
- od roku 1992 může být služba vojáků z povolání změněna na službu s maximálním závazkem 20 let,
- od roku 1992 všechny závazky vojáků v další činné službě budou zkráceny.

S výjimkou odchodu do důchodu podle věku a hodnosti, všechna ostatní opatření jsou uplatňována jen po předložení žádosti. Žádostem je vyhověno jen tehdy, jsou-li v souladu se zájmem Bundeswehru. Než je vojákovi z povolání povoleno odejít předčasně do důchodu, musí být zjištěno, je-li pro něj vhodné zaměstnání ve veřejné administrativě. Další zaměstnání má přednost před odchodem do důchodu.

Zákon o alternativním zaměstnání byl vydán, aby zvýšil možnost bývalých vojáků z povolání získat místa ve veřejné administrativě. Zákon obsahuje také finanční podněty a právní ustanovení, aby učinil kandidátům přechod do civilního života snadnějším.

Zákon o občanských zaměstnancích z prosince 1991 pomáhá řadě civilních pracovníků, kteří byli zaměstnáni v Bundeswehru, jejichž počty byly vzhledem k restrukturalizaci Bundeswehru snižovány, vyrovnat se s tím sociálně přijatelným způsobem. V 55 letech mohou žádat o odchod do důchodu. Do důchodu mohou odejít jen tehdy, není-li možnost je zaměstnat v alternativní profesi či kde se nedá očekávat, že takové zaměstnání získají. Odejde-li tedy občanský zaměstnanec do důchodu, má stejné požitky, jako kdyby odešel ve věku 65 let.

Bundeswehr a veřejnost

Vzrůstající odpovědnost za mezinárodní situaci není bez důsledků na roli a poslání Bundeswehru, na jeho strukturu a vybavení. A to není bez důsledků na postavení německých ozbrojených sil ve státě a společnosti, či na to, jak sami vojáci vidí svou profesi. Má to vliv na vztahy mezi veřejností a Bundeswehrem, na atraktivitu ozbrojených sil. Má-li ale Bundeswehr splnit své poslání, je nezbytné, aby jej politici a veřejnost podporovali.

Pod označením *Bundeswehr 2000* bylo vytvořeno nové pojetí informování veřejnosti. Od samého počátku se tato kampaň setkala s pozitivním ohlasem. Na podzim 1993 šoty o armádě v televizi sledovalo 8 milionů diváků, vojenskou inzerci 11 milionů diváků. Veřejnost je informována o bezpečnostní politice Bundeswehru po radikálních změnách bezpečnostního prostředí. Obecně jsou uznávány zásluhy ozbrojených sil a díky této informační politice se služba v Bundeswehru stala atraktivní. Podle mínění reklamních expertů, Bundeswehr svou otevřenou informační kampaní v tisku, rozhlase a televizi, dosáhl velkého efektu s velmi malými náklady.

Literatura:

- * White Paper on the Security of the Federal Republic of Germany and the Situation and Future of the Bundeswehr, Federal Ministry of Defence, Bonn 1994.

-RED-